

Magdalena MOJ

Narodziny dzieci we wsi Krasiejów w latach 1867–1906*

Wprowadzenie

Księgi metrykalne należą do bogatych źródeł informacji o mieszkańcach poszczególnych miejscowości należących do parafii. Analiza znajdujących się tam zapisów pozwala m.in. przedstawić wybrane zagadnienia z zakresu demografii historycznej. W oparciu o takie dokumenty postanowiono przedstawić skalę urodzeń na terenie wsi Krasiejów. Zwrócono zwłaszcza uwagę na liczbę urodzeń żywych, martwych, mnogich i nieślubnych. W prezentacji problemu z lat 1867–1906 zastosowano agregatywną¹ metodę badawczą. Okres przeprowadzonych analiz objął czterdzieści lat od początku istnienia w Krasiejowie parafii rzymskokatolickiej.

Wieś Krasiejów została założona w średniowieczu. Najstarszy dokument przywołujący tę nazwę datuje się na 1292 rok. Analizowany obszar leży w odległości ok. 25 km od Opola. Wschodnia część Krasiejowa – z dzielnicą zwaną Granicą – graniczyła z obszarem wsi Staniszcze Małe, od zachodu z miastem Ozimek (Malapane). Z kolei z południa i północy pozostawała

---

* Artykuł powstał w oparciu o materiały zebrane podczas przygotowania pracy magisterskiej autorki. M. Moj, *Demografia historyczna wsi Krasiejów w latach 1867–1906*, praca magisterska napisana pod kierunkiem prof. zw. dr hab. Wandy Musialik, Opole 2013. Praca w zbiorach Biblioteki Głównej Politechniki Opolskiej.

¹ Metoda ta jest wykorzystywana w demografii historycznej. Polega na statystycznym ujęciu problemu (chrztów, małżeństw, zgonów), poprzez który istnieje możliwość przedstawienia podstawowych informacji o badanej społeczności parafialnej. Z wykorzystaniem wspomnianej metody można wyznaczyć zachodzące trendy, relacje, a także częstotliwość wybranych problemów badawczych. C. Kukło, *Demografia Rzeczypospolitej przedrozbiorowej*, Warszawa 2009, s. 156–157.

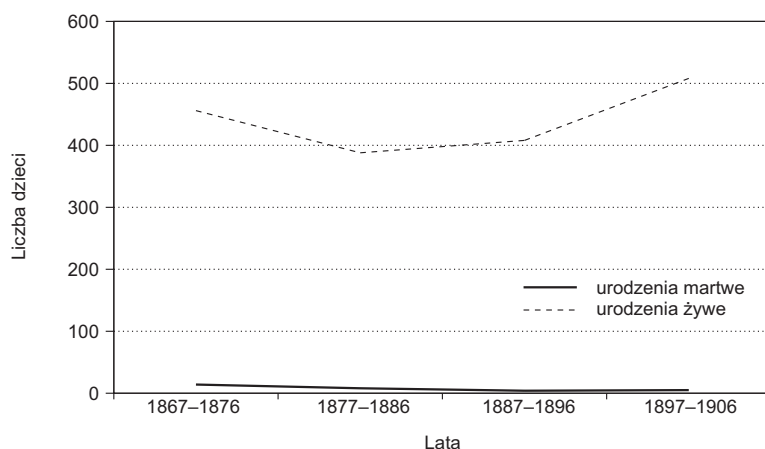
otoczona malowniczymi lasami mieszanymi. Przez wieś biegła szosa z Opola do Tarnowskich Gór, a od 1854 roku także trakcja kolejowa².

W prezentowanym okresie mieszkańcy wspomnianej wsi poza pracą na roli zatrudnieni byli w zakładach rzemieślniczych, a także w miejscowej hucie. Żywicielami rodzin byli mężczyźni. W zapisach z ksiąg metrykalnych występowały także informacje o piastowaniu m.in. stanowisk urzędniczych, o pracy w sklepie czy na kolei żelaznej. Natomiast kobiety tradycyjnie zajmowały się gospodarstwem domowym i wychowaniem potomków³.

Skala urodzeń w Krasiejowie

W okresie czterdziestu lat od powstania parafii w Krasiejowie mieszkańcom tej wsi urodziło się 1791 potomków, zmarło zaś 31 z nich (w trakcie porodu lub w jego następstwie).

Najwięcej urodzeń żywych odnotowano w latach 1897–1906, najmniej w okresie 1877–1886. W pozostałych dwóch dziesięcioleciach, tj. 1867–1876 i 1887–1896, wynosiła odpowiednio 470 i 412 urodzeń (zob. rys. 1). Rozkład danych przedstawiający narodziny martwe wskazywał, że wraz z każdym

Rys. 1. Narodziny dzieci w Krasiejowie w latach 1867–1906

Dane zostały wyrażone w liczbach rzeczywistych.

Źródło: Księga chrztów, Archiwum Parafii Rzymskokatolickiej w Krasiejowie, Księgi metrykalne z lat 1867–1906.

² K. Mientus, *140 lat żelaznej kolei*, „Wiadomości Ozimskie” 1998, nr 2, s. 12; M. Moj, *Krasiejów. Monografia kulturowa*, praca licencjacka napisana pod kierunkiem dr Doroty Schreiber-Kurpiers, Opole 2011, s. 17. Praca w zbiorach Biblioteki Głównej Politechniki Opolskiej.

³ Księga chrztów, Archiwum Parafii Rzymskokatolickiej w Krasiejowie, Księgi metrykalne z lat 1867–1906.

kolejnym dziesięcioleciem zmniejszała się liczba zgonów potomków. Najwięcej dzieci odeszło w latach 1867–1876, najmniej urodzeń martwych wystąpiło w okresie 1887–1896. Na zgony potomków krasiejowskich rodzin, zgodnie z zapisami księgi chrztów, miały wpływ komplikacje podczas porodu. We wspomnianym czasie kobiety rodziły w domu siłami natury, a pomagała im położna, tzw. *Hebamma*⁴, która w razie zagrożenia życia noworodka udzielała mu chrztu „z wody”⁵.

W latach 1867–1906 urodziło się 897 chłopców i 868 dziewczynek. Podobną proporcję zauważono też w bardziej na wschód wysuniętej parafii górnośląskiej, siedzibą której były Tychy. Obserwacji tej dokonała Małgorzata Żmijewska w pracy doktorskiej pt. *Ludność parafii tyskiej od 1749 roku do połowy XIX wieku w świetle ksiąg metrykalnych*. Autorka zauważyła, że jej spostrzeżenia nie różniły się od analiz podobnych zagadnień podejmowanych w stosunku do innych górnośląskich parafii wspomnianego okresu⁶.

Najwięcej chłopców urodziło się w rocznikach 1897–1906. Było ich wówczas 250. Mniej licznie, bo 227 razy, przyszli na świat w okresie 1867–1876. W pozostałych latach, tj. 1877–1886 i 1887–1896, suma narodzin przekraczała 200 zapisów⁷.

Wśród dziewczynek najwięcej urodzeń (podobnie jak wśród chłopców) – 258 przypadków – zdarzyło się w ostatnim dziesięcioleciu. Wówczas suma narodzin dzieci płci żeńskiej przewyższyła urodzenia chłopców. W okresie 1867–1876 przyszło na świat 229 dziewczynek, a w kolejnych latach, tj. 1877–1886 i 1897–1906, odpowiednio 180 i 200⁸ (rys. 2).

Dane statystyczne ukazujące liczbę dzieci z uwzględnieniem ich płci z lat 1867–1906 nie zawierały wszystkich narodzonych potomków. Nie uwzględniono tu urodzonych martwo noworodków, wobec których w księgach metrykalnych zabrakło informacji o ich płci.

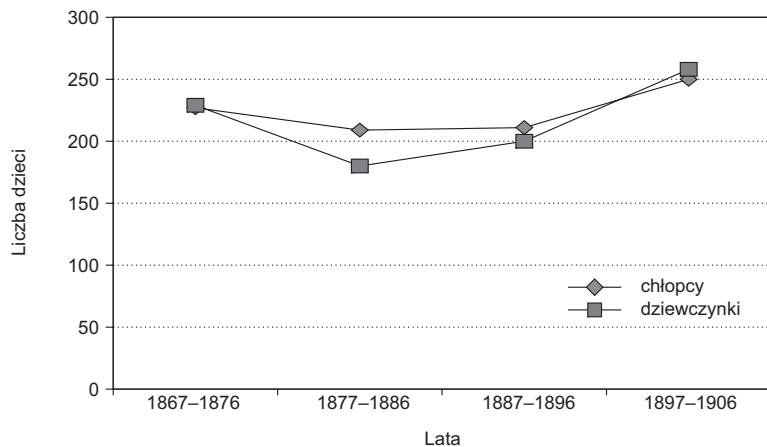
⁴ Zwrot zaczerpnięty z jęz. niemieckiego oznaczający położną, akuszerkę.

⁵ W zapisach w księgach metrykalnych najczęściej widniały zapisy o chrzcie „z wody” udzielanym przez położne (Anna Felix z Krasiejowa [Krascheow] lub Carolina Vogel z Antoniowa [Antonia]), jednakże bywały przypadki, kiedy powinność tę spełniali inni członkowie najbliższej rodziny, m.in. babcia. W przypadku polepszenia stanu zdrowia dziecka otrzymywało ono chrzest w kościele parafialnym. Księga chrztów, Archiwum Parafii Rzymskokatolickiej w Krasiejowie, Księgi metrykalne z lat 1867–1906; M. Moj, *Demografia historyczna...*, s. 45.

⁶ M. Żmijewska, *Ludność parafii tyskiej od 1749 roku do połowy XIX wieku w świetle ksiąg metrykalnych. Studium demograficzno-społeczne*, Katowice 2007, s. 121.

⁷ W latach 1877–1886 było 209 urodzeń, a w kolejnym dziesięcioleciu stan wzrósł o dwa zapisy. Księga chrztów, Archiwum Parafii Rzymskokatolickiej w Krasiejowie, Księgi metrykalne z lat 1867–1906; M. Moj, *Demografia historyczna...*, s. 56.

⁸ Ibidem.

Rys. 2. Płeć noworodków w latach 1867–1906
Dane zostały wyrażone w liczbach rzeczywistych.
Źródło: jak w rys. 1.

Tabela 1. Przyrost naturalny w Krasiejowie w latach 1867–1906

Lata	Liczba ^a			Przyrost naturalny ^b
	małżeństw	urodzeń	zgonów	
1867–1876	116	470	320	150
1877–1886	92	396	322	74
1887–1896	112	412	268	144
1897–1906	131	513	237	276

^a Małżeństwa, urodzenia, zgony i przyrost naturalny zostały wyrażone w przeciętnych rocznych.

^b Przyrost naturalny oblicza się wzorem $U - Z = P_n$, czyli różnicą urodzeń i zgonów.

Dane zostały wyrażone w liczbach rzeczywistych.

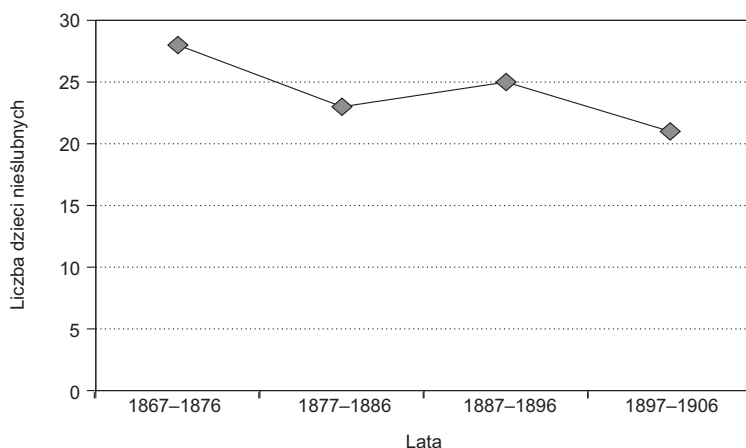
Źródło: Księgi metrykalne z lat 1867–1906, Archiwum Parafii Rzymskokatolickiej w Krasiejowie; Księgi ślubów, chrztów, zgonów (1868–1906), Archiwum Parafii Rzymskokatolickiej w Szczedrzyku, księga zgonów, zapisy z 1867 r.; M. Moj, Demografia historyczna wsi Krasiejów w latach 1867–1906, praca magisterska napisana pod kierunkiem prof. dr hab. W. Musialik, Opole 2013, s. 23, 45, 67.

W każdym z zaprezentowanych dziesięcioleci występował dodatni przyrost naturalny, tzn. urodzenia mieszkańców przeważały nad ich zgonami. Najwyższa liczba została odnotowana w latach 1897–1906, kiedy zwiększyła się mobilność mieszkańców Krasiejowa, a także jego gospodarcze ożywienie⁹. W okresie 1877–1886 przyrost naturalny miał najniższą wartość. W pozostałych dziesięcioleciach

⁹ W centrum wsi powstawały nowe zakłady rzemieślnicze, sklepy, piekarnie, życie zatem tętniło.

cioleciach, tj. 1867–1876 i 1887–1896, wynosił 150 i 144 osoby. Spoglądając na przedstawiony w tab. 1 rozkład danych, można stwierdzić, że Krasiejów dysponował istotnym potencjałem demograficznym¹⁰.

Do sumy urodzeń zostały wliczone dzieci nieślubne. W latach 1867–1906 odnotowano 97 takich przypadków (zob. rys. 3). Wśród nich występowały także urodzenia mnogie. W poszczególnych dziesięcioleciach suma adnotacji o narodzinach z nieprawego łoża zawsze wynosiła więcej niż 20 przypadków. Najczęściej działo się tak w latach 1867–1876 – wówczas naliczono aż 28 zapisów w księgach metrykalnych. Natomiast w okresie 1887–1896 było 25 urodzeń nieślubnych. O dwa przypadki mniej, tj. 23, odnotowano w dziesięcioleciu 1877–1886. Najmniej zaś, bo 21 przypadków, wystąpiło w latach 1897–1906¹¹.

Rys. 3. Urodzenia nieślubne w latach 1867–1906

Dane zostały wyrażone w liczbach rzeczywistych.

Źródło: jak w rys. 1.

Dzieci nieślubnych zmarło sześćcioro – czworo w latach 1877–1886, kolejnych dwoje w okresie 1887–1896. W pozostałych dwóch dziesięcioleciach nie występowały zgony tych noworodków (podczas porodu lub krótko po). Istniało przekonanie mówiące o słabym zdrowiu dzieci nieślubnych i częstszych ich zgonach, wspominała o tym m.in. Dorota Simonides. W przytoczonych danych z lat 1867–1906 nie znaleziono potwierdzenia w odniesieniu do połogów mających miejsce na terenie Krasiejowa¹².

¹⁰ Księga chrztów, Archiwum Parafii Rzymskokatolickiej w Krasiejowie, Księgi metrykalne z lat 1867–1906.

¹¹ Ibidem; M. Moj, Demografia historyczna..., s. 46.

¹² Księga chrztów, Archiwum Parafii Rzymskokatolickiej w Krasiejowie, Księgi metrykalne z lat 1867–1906; M. Moj, Demografia historyczna..., s. 47.

Badania z zakresu demografii historycznej prowadzone na obszarach miejskich i wiejskich, których przedmiotem było sprawdzenie liczebności urodzeń nieślubnych, wykazały wyższy ich poziom na terenach miejskich. Jak zauważa Żmijewska, wpływały na to m.in. migracje brzemiennej ze wsi do miast, a także panien z dziećmi pozamałżeńskimi¹³. Inny wniosek przedstawił Tadeusz Ładogórski, który zauważył, że w pierwszej połowie XIX wieku na obszarze rejencji opolskiej odsetek urodzeń nieślubnych był mniejszy (6,15%) aniżeli w rejencji wrocławskiej (9,75%). Przyczyną różnic – jego zdaniem – mogły być: odmienna kultura, z którą związane były poglądy na aspekt rozwodów, czy też stosunki pozamałżeńskie między osobami reprezentującymi środowiska katolickie – polskie oraz ewangelickie – niemieckie¹⁴.

W Krasiejowie w analizowanym okresie odnotowano 29 przypadków urodzeń mnogich, bliźniaczych. Dane kształtowały się w podobny sposób, ponieważ z wyjątkiem lat 1887–1896 (wówczas przyszło na świat osiem par dzieci), rodziło się po siedem par bliźniąt. Stąd też pozwala to na stwierdzenie, że ich narodziny w okresie trzydziestu lat miały stały charakter¹⁵.

W badanym okresie zmarła podczas porodu jedna para bliźniąt, w latach 1877–1886. Z zapisów metryk wynikało, że w 1886 roku nastąpił zgon dziewczęcych bliźniaczek, jednakże w innych terminach. Pierwsza odeszła z upływem czternastu godzin od narodzin, druga po niespełna dwóch tygodniach. Również urodzeni w 1891 roku dwaj chłopcy odeszli. Pierwszy z bliźniąt po upływie dwóch tygodni po narodzinach, a jego brat cztery tygodnie od chwili przyjścia na świat. W księdze chrztów w okresie 1887–1896 zapisano, że urodziły się chłopięce bliźnięta. Ksiądz pominął adnotację o dniu chrztu, co pozwala stwierdzić, iż otrzymali chrzest „z wody” bądź zmarli. Ostatni fakt odnotowany został w księdze zmarłych. Pierwszy z chłopców, Adam, zmarł po tygodniu od dnia narodzin wskutek śmierci z wycieńczenia, słabości¹⁶. Jego brat, Paulinus, odszedł po upływie 40 dni od rozwiązania, a jako przyczynę zgonu ksiądz wpisał skurcze, kolkę¹⁷.

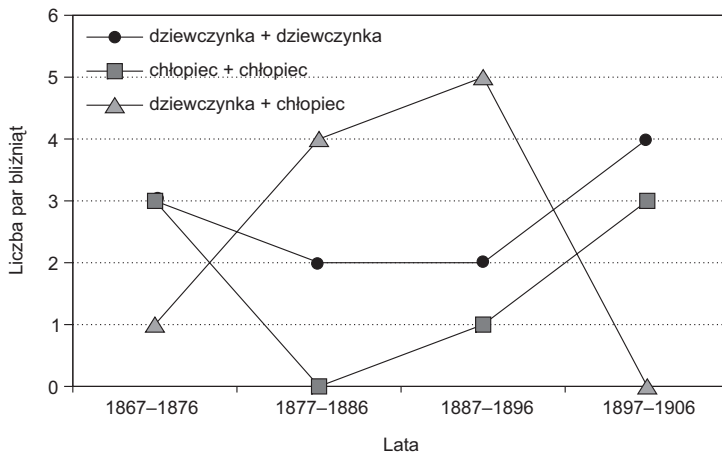
¹³ M. Żmijewska, op. cit., s. 125.

¹⁴ Ibidem, s. 124; T. Ładogórski, *Ruch naturalny ludności Śląska w latach 1816–1849*, „Przeszłość Demograficzna Polski” 1971, z. 4, s. 85.

¹⁵ Księga chrztów, Archiwum Parafii Rzymskokatolickiej w Krasiejowie, Księgi metrykalne z lat 1867–1906; M. Moj, *Demografia historyczna...*, s. 51.

¹⁶ Z jęz. niemieckiego *Lebensschwäche*. Księga chrztów, Archiwum Parafii Rzymskokatolickiej w Krasiejowie, Księgi metrykalne z lat 1867–1906.

¹⁷ Z jęz. niemieckiego *Krämpfe*. Księga chrztów, Archiwum Parafii Rzymskokatolickiej w Krasiejowie, Księgi metrykalne z lat 1867–1906; M. Moj, *Demografia historyczna...*, s. 52; Księga zgonów, Archiwum Parafii Rzymskokatolickiej, Księgi metrykalne z lat 1868–1906.

Rys. 4. Urodzenia mnogie z wyszczególnieniem płci dzieci w latach 1867–1906
Dane zostały wyrażone w liczbach rzeczywistych.
Źródło: jak w rys. 1.

Z urodzeń bliźniaczych przyszło na świat najwięcej dziewcząt – 11 par, następnie dzieci płci żeńskiej i męskiej – 10 par, a także 7 par chłopców. W każdym dziesięcioleciu występowały urodzenia dziewczęcych par. Najwięcej – 4 przypadki, w latach 1897–1906. Mniej o jedno urodzenie odnotowano w pierwszym dziesięcioleciu, z kolei w pozostałych (1877–1886 i 1887–1896) po dwie pary.

Bliźnięta chłopcy najliczniej przychodzili na świat w latach 1867–1876 oraz 1897–1906 – po trzy pary. W okresie 1887–1896 urodziła się jedna taka para, a w latach 1877–1886 nie odnotowano narodzin¹⁸.

Urodzenia par dziewcząt i chłopców najliczniej pojawiały się w okresie 1887–1896 – pięć przypadków. We wcześniejszym dziesięcioleciu liczba urodzeń była mniejsza – cztery pary. Najmniej chłopięcych bliźniąt odnotowano w latach 1867–1876 – zaledwie jedną parę. W ostatnim dziesięcioleciu nie odnotowano urodzeń¹⁹.

Analizując zapisy metrykalne, można stwierdzić, że spośród 1791 urodzeń w dziewięciu przypadkach kobiety zmarły na skutek powikłań okołoporodowych. Liczba ta była i tak niska, aczkolwiek warunki, w których kobiety rodziły, należały do skrajnie trudnych.

¹⁸ Księga chrztów, Archiwum Parafii Rzymskokatolickiej w Krasiejowie, Księgi metrykalne z lat 1867–1906; M. Moj, Demografia historyczna..., s. 53.

¹⁹ Ibidem.

W Krasiejowie w analizowanym okresie występowały najliczniej urodzenia małżeńskie chłopców. Liczbę narodzin nieślubnych odróżniała ich częstotliwość w odstępach dziesięcioletnich, ale podobnie jak wśród wcześniejszej grupy dzieci płci męskiej przeważały nad urodzeniami dziewcząt²⁰.

Sezonowość narodzin

W demografii historycznej przyjęto założenie łączące datę ślubu z terminem przyjścia na świat pierwszego potomka. Uznano, że dziecko takie powinno urodzić się od 9 do 11 miesięcy od daty ślubu²¹. Analizę tę przeprowadziła wspomniana Żmijewska w parafii tyskiej. Wyniki badania odzwierciedlały założenia demografów. Styczniowe śluby owocowały wzmożoną liczbą narodzin w październiku i listopadzie. Z kolei niezawieranie związków małżeńskich w okresie postu poprzedzającego Wielkanoc było przyczyną zmniejszonej liczby grudniowych urodzeń²².

W Krasiejowie najliczniej śluby odbywały się w maju, styczniu, lutym i listopadzie. Zgodnie z terminami ślubów wzmożone urodzenia potomków powinny występować w lutym, marcu (przy założeniu poczęcia w maju), następnie sierpniu, wrześniu (poczęcie w listopadzie), październiku, listopadzie (poczęcie w styczniu), a także listopadzie, grudniu (poczęcie w lutym). Spoglądając na sezonowość sumy urodzeń w latach 1867–1906 (zob. tab. 2), dzieci najczęściej rodziły się w maju i czerwcu (wówczas poczęcie następowało w sierpniu i wrześniu). We wskazanych miesiącach liczba urodzeń nie odbiegała nadto od pozostałych. W październiku przyszło na świat 156 pociech, we wrześniu było ich 150. W pozostałych miesiącach owe sumy przewyższały liczbę 140 narodzin. Zatem występował związek między terminem ślubu a poczęciem dziecka. Prawdliwość ta nie została potwierdzona w przypadku urodzeń w październiku²³.

---

²⁰ Księga chrztów, Archiwum Parafii Rzymskokatolickiej w Krasiejowie, Księgi metrykalne z lat 1867–1906.

²¹ Wspomniana prawidłowość dotyczyła właściwego przebiegu ciąży. Nie uwzględniała okoliczności pracy kobiet w zaawansowanej ciąży, wyczerpującej pracy na roli, co nierzadko stawało się powodem poronień lub przedwczesnych porodów.

²² M. Żmijewska, op. cit., s. 131–133.

²³ Księga chrztów, Archiwum Parafii Rzymskokatolickiej w Krasiejowie, Księgi metrykalne z lat 1867–1906; Księga ślubów, Archiwum Parafii Rzymskokatolickiej w Krasiejowie, Księgi metrykalne z lat 1867–1906; M. Moj, Demografia historyczna..., s. 57.

Tabela 2. Sezonowość narodzin a miesiąc poczęcia w latach 1867–1906

Miesiąc poczęcia	Miesiąc urodzenia	Liczba narodzin
Kwiecień	styczeń	154
Maj	luty	143
Czerwiec	marzec	136
Lipiec	kwiecień	154
Sierpień	maj	160
Wrzesień	czerwiec	167
Październik	lipiec	136
Listopad	sierpień	148
Grudzień	wrzesień	150
Styczeń	październik	156
Luty	listopad	143
Marzec	grudzień	144
Razem		1791

Dane zostały wyrażone w liczbach rzeczywistych.

Źródło: jak w tab. 1.

Poczęcia dzieci występowały we wszystkich miesiącach. Jednakże spoglądając na rozkład danych, zauważamy, że najczęściej dochodziło do nich w okresie zimowym i w przedwiośniu. Wynikało to z braku obciążenia pracą na roli²⁴.

Dzieci pozamałżeńskie najczęściej rodziły się w październiku, wrześniu, czerwcu, maju, oraz styczniu. Suma ta w owym czasie wynosiła 10–9 urodzeń. W lutym, marcu, lipcu, sierpniu zostało odnotowanych po osiem przypadków. Z kolei w listopadzie było ich siedem, a w grudniu i kwietniu po sześć owych narodzin²⁵.

Powracając do tematu sezonowości, urodzenia mnogie nie występowały w listopadzie, październiku oraz lutym. Najwięcej par bliźniaczych przyszło na świat we wrześniu, z kolei najmniej w marcu i styczniu. W maju i czerwcu urodziło się po cztery bliźnięta, a w kwietniu i lipcu – po trzy.

W latach 1867–1906 w Krasiejowie na skalę poczęć wpływał m.in. kalendarz prac rolnych. Zależność między sezonowością ślubów a skalą narodzin występowała w określonych miesiącach.

Podsumowanie

W latach 1867–1906 dominacja urodzeń wskazuje na dodatni przyrost naturalny. Na skalę urodzeń i liczbę zgonów noworodków miały wpływ różne czyn-

²⁴ Zob. M. Moj, Demografia historyczna..., s. 50.

²⁵ Księga chrztów, Archiwum Parafii Rzymskokatolickiej w Krasiejowie, Księgi metrykalne z lat 1867–1906; M. Moj, Demografia historyczna..., s. 50.

niki, m.in. sanitarne, mieszkaniowe i żywieniowe. Nie bez znaczenia pozostawało zaangażowanie kobiety w gospodarstwie, ciężka, fizyczna praca i troska o domowników aż do ostatnich chwil przed rozwiązaniem.

Suma urodzonych chłopców przewyższała liczbę narodzin dziewczynek. Znajdowało to potwierdzenie w innych analizach przeprowadzanych dla obszaru prowincji śląskiej w czasach pruskich.

Skala urodzeń nieślubnych (97 przypadków) w porównaniu z ogółem narodzin dzieci nie była znaczna. Występowanie tego zjawiska nie było odosobnione, gdyż w innych parafiach problem ten był też znany. Suma urodzeń mnogich – bliźniaczych była mniejsza aniżeli nieślubnych. W tejże grupie przyszło na świat najwięcej par dziewczęcych bliźniąt. Na sezonowość narodzin w Krasiejowie nie miała znaczącego wpływu zmienność okresu wybieranego na zaślubiny. Zauważalna była ona jedynie w przypadku października.

Przeprowadzone analizy ksiąg metrykalnych umożliwiły poznanie zagadnienia urodzeń w wybranym okresie. Pogłębienie badań, a także zwiększenie zasięgu terytorialnego pozwoliłoby na przedstawienie tematu w szerszym spektrum z uwzględnieniem metryk ślubów, chrztów i zgonów. Prowadzenie analiz porównawczych miejscowości (bez ograniczania zasięgu do jednej miejscowości czy parafii) zapoczątkowałoby cykl badań nad zjawiskami demograficznymi w perspektywie historycznej Śląska Opolskiego.

DIE GEBURT DER KINDERN IM DORF KRASCHEOW IN DEN JAHREN 1867–1906

Zusammenfassung

Das Hauptziel des Artikels ist den Ausmaß der Geburten im Krascheow zu präsentieren, mit Unterstreichung auf Lebende Geburten, tote, Mehrlingsschwangerschaften und uehrliche Kinder. Die Einzelnen Forschungsfragen wurden auf der Grundlage der wichtigsten Taufunterlagen analysiert. Es wurde die agregative Methode für die Jahren 1867–1906 verwendet.

Die Studienphase beginnt mit der Entstehung der Pfarrei in Krascheow, wodurch entsteht die Trennung der Kirchfiliale in Szczedrzyk.

Mit dem Bau der Eisenbahn und dem Bahnhof hat sich die Mobilität der Bewohner erhöht.

Diese Investitionen trugen zur Wiederherstellung des Lebens des Dorfes bei, es wurden Geschäfte gegründet, Handwerksbetriebe und Bäckereien.

Die Zeiten von 1867-1906 geben einen Überblick der Veränderung in der Geburtenzahl.

Die Geburtenzahl in dem Dorf war hoch, die Lebgeburten überschritten die Todesfälle der Kinder während der Geburt oder innerhalb eines kurzen Zeitraums nach ihm.

Die Skala der Geburten und Todesfälle von Neugeborenen wurde durch verschiedene Faktoren beeinflusst unter anderem durch: Hygiene, Unterbringung und Ernährung.

Nicht ohne Bedeutung blieb das Engagement der Frau im Haushalt, schwere körperliche Arbeit und Pflege der Familienmitglieder, bis zu den letzten Momente vor der Geburt.

Die Geburtenrate der unehrlichen Kinder (97 Fälle) im Vergleich zu den Gesamtgeburten war nicht signifikant. Das Auftreten des Phänomens war nicht vereinzelt, weil in anderen Gemeinden ist das Problem stärker aufgetreten.

In der Gruppe der unehrlichen Kinder dominierten die Geburten der Jungs, ähnlich wie bei den Geburten der ehrlichen Kinder. In der Ortschaft hat sich die ungeschriebene Regel etabliert die Kinder nach Adam und Eva zur benennen.

Die Summe der Mehrlingsgeburten - Zwillinge war kleiner, als der außerehrlichen Kinder. In dieser Gruppe der Zwillingspaare kamen auf die Welt Mädchen.

In Krascheow kann man keine Übereinstimmung zwischen den Terminen der Geburten und Hochzeiten finden. Allerdings im Monat Oktober konnte man einen Zusammenhang beobachten. Die anderen Gruppen, also die ehrlichen und unehrlichen Kinder kamen auf die Welt mit unterschiedliche Frequenz.

